

## John Hattie: Enkele kanttekeningen

De afgelopen maanden werden me meermaals vragen over het werk van John Hattie gesteld. In dit artikel wel ik enkele van de meest relevante vragen beantwoorden.

Een eerste vraag was of het werk van Robert Marzano er nu ineens niet meer toe doet, nu het werk van John Hattie zo enthousiast onthaald wordt. Laat me meteen duidelijk zijn: het werk van Marzano blijft er toe doen en werd ook door John Hattie opgenomen in zijn synthese van de meta-analyses. De analyses, bevindingen en aanbevelingen van Robert Marzano blijven dus zeker overeind en zijn niet in tegenspraak met de bevindingen. John Hattie heeft ze gewoon geïntegreerd in een groter geheel. Het verschil tussen beiden ligt er volgens mij in dat Robert Marzano op basis van zijn meta-analyses een aantal onderwijs-recepten schrijft (denk bijvoorbeeld aan zijn zesstappenaanpak voor het leren van schooltaal ) en dat John Hattie de verschillende ingrediënten op basis waarvan men onderwijs geeft aan een kritische analyse onderwerpt en aan zijn lezers vraagt om hetzelfde te doen. Aan de limiet gezien zou je kunnen stellen dat Robert Marzano het vooral heeft over het onderwijzen en John Hattie in hoofdzaak over het leren en de lerende.

Een andere vraag was welke betekenis het werk van John Hattie had voor het handelingsgerichte werken. Persoonlijk denk ik dat die betekenis naast veel andere dingen onder andere ligt in de nuancering die deze aanbrengt in een van de uitgangspunten van het handelingsgericht werken, namelijk dat de leerkracht er toe doet. Voor John Hattie doet niet iedere leerkracht er toe. Wel de leerkracht die het leren kan bekijken door de ogen van de leerling en die zich bewust is van de impact van zijn eigen handelen op het leren van de leerlingen. Ook zijn feedbackmodel is van grote waarde voor het onderwijs. Dit model vouwt zich open op drie niveaus: het niveau van de taak, het niveau van het proces en het niveau van de zelfsturing, het metacognitieve. Elk van deze niveaus richt zich niet zozeer op het verbeteren van de leerprestaties *an sich* maar wel op het stimuleren van de groei naar betere leerprestaties toe. Dit is een zeer wezenlijk kenmerk dat op de achtergrond van het werk van John Hattie altijd aanwezig is. Dit stimuleren van de groei naar betere leerprestaties is meteen ook het bewijs van niet alleen de onderwijskundige maar ook de maatschappelijke relevantie van zijn werk. In het licht van het VN-verdrag betreffend de rechten van personen met een handicap en in het bijzonder het Nederlandse Passende Onderwijs en het Vlaamse M-decreet, is het bijna onvermijdelijk dat leerlingen, leerkrachten, schooldirecties en beleidsmakers meer zullen moeten gaan denken in termen van objectieve groei dan in termen van subjectieve waarderingen.

Aan de limiet gezien vraagt John Hattie zowel van de leerkrachten als van de leerlingen dat ze, elk op hun eigen niveau, over hun eigen handelen reflecteren. En er zelf de verantwoordelijkheid voor nemen. Ook daarin ligt een grote maatschappelijke betekenis: onze huidige kennismaatschappij voert het 'levenslang leren' hoog in het vaandel. Om dit te kunnen realiseren zal elk individu bekwaam moeten zijn om de impact van het eigen handelen en leren juist in te schatten. Met andere woorden: het gaat niet alleen over de beoordelingsbekwame leerling, maar ook over het beoordelingsbekwame individu van de toekomst.

Lieven Coppens  
(april 2014)

